

Instytucjonalne ukształtowanie systemu ochrony konkurencji (od redaktorów prowadzących)

Przedstawiamy Państwu szósty w tym roku numer iKAR-a, który jest poświęcony problematyce antymonopolowej.

Numer rozpoczyna się informacją o przyznaniu Nagrody Specjalnej CARS – Wielkiego Orła, prof. dr. hab. Andrzejowi Wróblowi, Sędziemu Sądu Najwyższego, a wcześniej Sędziemu Trybunału Konstytucyjnego za całokształt osiągnięć w sferze rozwoju prawa ochrony konkurencji. Uroczyste wręczenie Nagrody miało miejsce na Uniwersytecie Warszawskim w dniu 24 czerwca 2019 roku.

W prezentowanym numerze uwaga została poświęcona instytucjonalnemu ukształtowaniu systemu ochrony konkurencji. Waga tej problematyki jest istotna w związku z koniecznością transpozycji do prawa krajowego państw członkowskich UE dyrektywy 2019/1 z dnia 11 grudnia 2018 r. mającej na celu nadanie organom ochrony konkurencji państw członkowskich uprawnień w celu skuteczniejszego egzekwowania prawa i zapewnienia należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego (dyrektywa ECN+). Paweł Podrecki, Mateusz Mroczek i Katarzyna Menszig-Wiese przedstawiają argumenty przemawiające za potrzebą utworzenia w Polsce kolegialnego organu ochrony konkurencji. W ich opinii pozwoliłoby to na rozdzielenie w dziedzinie ochrony konkurencji kompetencji o charakterze inkwizycyjnym oraz orzeczniczym i przyczyniłoby się do wzmocnienia gwarancji sprawiedliwości proceduralnej w ramach prowadzonych postępowań, w tym szczególnie bezstronności i niezależności polskiego organu antymonopolowego. Wynikającym m.in. z dyrektywy ECN+ wymogom w odniesieniu do niezależności organów antymonopolowych poświęcony został drugi artykuł. Małgorzata Kozak, poza przeanalizowaniem elementów składających się na pojęcie „niezależności organu”, poddała analizie dotychczasowe propozycje implementacji do krajowego porządku dyrektywy ECN+. Jej zdaniem, kształtowanie niezależności organu ochrony konkurencji nie może być dokonywane w oderwaniu od celów i funkcji realizowanych przez ten organ, a w szczególności musi uwzględniać kontekst zapewnienia skuteczności działania organu i ochrony praw proceduralnych przedsiębiorców, których działania organu dotyczą. Problematyce odpowiedzialności odszkodowawczej za naruszenie reguł konkurencji poświęcony jest artykuł Macieja Majewskiego. Autor stawia tezę, że ustawodawca, implementując dyrektywę 2014/104/UE z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objętych przepisami prawa krajowego, powinien był dostosować jej przepisy do rozwiązań funkcjonujących w krajowym porządku prawnym w obszarze publicznoprawnego egzekwowania reguł konkurencji. Jednocześnie zidentyfikowane zostały konsekwencje przyjętego sposobu implementacji dla praktyki *private enforcement* w Polsce. W rezultacie sformułowany został postulat rozszerzającej wykładni pojęcia „kartelu” jako każdego porozumienia ograniczającego konkurencję bądź też przynajmniej jako każdego porozumienia kwalifikowanego jako ograniczenie konkurencji ze względu na cel, którego co najmniej dwie strony są względem siebie konkurentami. Artykuł autorstwa Agnieszki Chudyby odnosi się do problematyki stosowania unijnego *soft law* w prawie ochrony konkurencji.

Przedstawione zostało samo pojęcie i charakter prawny „*soft law*” jako źródła prawa UE oraz wnioski wynikające z analizy orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE dotyczącego zakresu związania takimi aktami organów i sądów z rozróżnieniem płaszczyzny stosowania prawa unijnego i prawa krajowego. Zdaniem autorki, jakkolwiek stanowisko Sądu Najwyższego wskazuje na brak związania krajowych organów aktami unijnego prawa miękkiego, to zasadne jest wykorzystywanie takich aktów przynajmniej do prawnoporównawczej wykładni krajowych przepisów prawa konkurencji.

Część poświęcona przeglądowi prawa i orzecznictwa zawiera opracowania dotyczące możliwości ograniczenia zakresu odpowiedzialności za naruszenie zakazu stosowania antykonkurencyjnych praktyk. Agata Zawłocka-Turno analizuje sposób, w jaki Komisja i Prezes UOKiK oceniają współpracę przedsiębiorców w toku postępowań antymonopolowych i wpływ tej współpracy na wysokość nakładanych przez oba te organy kar. Autorka zwraca uwagę, że bardzo szerokie stosowanie negocjacyjnego modelu egzekwowania prawa ochrony konkurencji ma także swoje negatywne skutki, wobec czego organy antymonopolowe powinny każdorazowo je rozważyć, nie skupiając się wyłącznie na potrzebie szybkiego zamknięcia danej sprawy. Natomiast Grzegorz Materna odnosi się do spornej kwestii czy wdrożenie przez przedsiębiorców programów *compliance* może być traktowane jako okoliczność łagodząca przy określaniu wysokości kary. W tym zakresie autor opisuje wytyczne, które wydał włoski organ antymonopolowy – *Autorita' Garante della Concorrenza e del Mercato*. Niniejszy numer zawiera także głosę do orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie I NSK 10/18 (*Anyro*), które niewątpliwie będzie miało istotne znaczenie dla zwalczania przez Prezesa UOKiK porozumień wertykalnych. Sąd Najwyższy wypowiedział się bowiem co do obowiązku ustalania w decyzji Prezesa UOKiK wszystkich uczestników porozumienia wertykalnego oraz znaczenia poprawnego określenia rynku właściwego.

Numer kończy sprawozdanie z międzynarodowej konferencji '*Judicial Deference in Competition Law*' zorganizowanej w październiku zeszłego roku na Uniwersytecie Warszawskim przez CARS. Całodniowa konferencja była okazją do przeanalizowania nie tylko problematyki intensywności sądowej kontroli decyzji organów antymonopolowych w Polsce, lecz także wyzwań występujących w innych państwach Europy Środkowo-Wschodniej, w Zjednoczonym Królestwie, w systemie prawa unijnego oraz w Stanach Zjednoczonych.

Życzymy ciekawej lektury.

Maciej Bernatt
Magdalena Gniadzik